

CULTELE NEOPROTESTANTE DIN JUDEȚUL ALBA (1918-1948) (III)

Gheorghe Drăgan

1. Penticostalii

Alături de nazarineni și Martorii lui Iehova fac parte din cultele neoprotestante („asociații religioase”) interzise la noi în țară, între 1918 – 1948. În județul Alba (interbelic) numărul lor este foarte mic. Din actele oficialităților nu se știe cine a propagat dogmele cultului.

Penticostalii au apărut în județul Alba în 1932, când a avut loc o sciziune în comunitățile baptiste din Daia Română și Bărbant.¹ Se cereau măsuri de interzicere din partea Oficiului parohial ortodox din Daia Română. Cei din Bărbant (10 persoane) se întruneau în locuințele lui Dan Iosif și I. Vasile.² Notariatul din localitate cerea măsuri de interzicere.

În perioada 1918 – 1948 penticostalii au fost supravegheați de către autorități. Numărul lor este foarte mic (sub 50 de credincioși). S-au răspândit prin județ, începând cu anul 1932, prin satele, Daia Română cu 27 de credincioși și Bărbant cu 10 credincioși, în 1940 la Ampoița 1, în 1934 la Meteș 1, în 1936 la Găureni 12 și la Sebeșel 2 și la Vințu de Jos 5 credincioși (vezi anexele V și VI).

2. Nazarinenii

Ca și penticostalii au existat în județul Alba în număr foarte mic (22 de credincioși) fiind cultul neoprotestant cu cei mai puțini credincioși din județ. Ei fac parte din „asociațiile religioase” interzise la noi în țară în perioada interbelică. Prima persoană care predica dogmele cultului a fost Nicolae Merțius. El predica împreună cu trei femei în orașul Abrud și aveau asupra lor câte o insignă și o carte de rugăciuni.³

Toți au fost arestați. Nicolae Merțius a mai fost condamnat la trei luni de închisoare. Din cauza supravegherii de către poliție și-au format două centre în afara orașului, unul la „individul Pepteanu” din Corna, al doilea în Buninginea.

La Aiud exista o singură femeie adeptă a acestui cult, Elisabeta Kiss din str. Avram Iancu, nr. 67, care nu avea legături cu alți credincioși (anexa IV).

În 1929 sunt prezenți și la Mirăslău 12 credincioși (anexa II). Nazarinenii de aici erau de etnie maghiară, care au fost reformați. Se pare

¹ Arhivele Naționale ale României. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Alba, fond *Prefectura Județului Alba – Cabinetul Prefectului*, dos. 20/1932, f. 27.

² *Ibidem*, dos. 4/1928, f. 1.

³ *Ibidem*, dos. 30/1929, f. 13.

că au trecut la acest cult „în urmă cu treizeci de ani”⁴. Activitatea cultului de aici era în regres. Mai erau răspândiți la Pianul de Sus 8 credincioși (anexa VI) și la Fărău (anexa VII).

3. Martorii lui Iehova

Martorii lui Iehova au mai fost cunoscuți, până în 1932, și sub denumire de „Studentii Bibliei”. Ca număr de credincioși și arie de răspândire, în județul Alba, ocupă locul doi după bapțiști, și primul loc între cultele neoprotestante interzise. În actele autorităților mai sunt numiți mileniști, milenariști din cauza credinței lor în Împărăția lui Hristos de o mie de ani.

La 17 ianuarie 1927 prefectul județului Alba înainta un raport către Ministerul Cultelor și Artelor în care preciza un aspect, al activității Studenților în Biblie și anume tipărirea și răspândirea de broșuri prin care își susțineau dogmele.⁵ Aceste cărți au fost tipărite de către editura lui Onisim Filipoiu din Cluj în ediție de lux și le vom enumera mai jos:

1. „Taina împlinită” (2 volume, vol. I, 401 p., vol. II, 320 p.).
2. „Fotodrama creațiunii” (96 p.).
3. „Harfa lui Dumnezeu” (344 p.) – cântece religioase „legate în pânză și imprimate cu litere de aur pe copertă”.
4. Broșura „Un guvern dorit” (56 p.).
5. – II – „De vorbă cu martorii” (122 p.), autorul este J.F. Rutherford.
6. – II – „Dezastrul lumii. De ce? Remediul” (58 p.).
7. „Crearea lumii, o perioadă de 42 000 de ani” (50 p.), Ch. T. Russell.
8. „O colecție de învățături alese: astronomie, biologie, învățături morale” (234 p.).
9. Broșura „Socialismul și Biblia” (30 p.) de John Edgar.
10. „Calendarul familiei pe anul 1927”.

Prefectul solicita dispoziții pentru oprirea difuzării acestor cărți, pe care le primește prin circulara Ministerului Cultelor și Artelor cu nr. 3992 din 1 februarie 1927. Din rapoartele preturilor din județ, cărțile enumerate mai sus nu au fost găsite în județ cu excepția satului Mogoș unde au fost confiscate de autorități. Notariatul cercual Roșia Montană informa Prefectura (care în 1927 se afla în Aiud) de faptul că au fost trimise „4 broșuri de propagandă a sectărilor <<mileniști>>, trimise din Vulcan, de către Bator Ecaterina la adresa notarului cercual Alexandru Bugnariu din Roșia Montană”.⁶ Titlurile și conținutul revistelor erau în limba maghiară:

1. „Isten harfaja” (Harfa lui Dumnezeu).

⁴ *Ibidem*, dos. 17/1927, f. 1.

⁵ *Ibidem*, f. 11.

⁶ *Ibidem*, f. 44.

2. „A kivanatos kormany” (Un guvern de dorit).
3. „A teremites tortenete” (Istoria creațiunii).
4. „Arany korszak” (Epoca de aur).

Dintr-un raport al Poliției Aiud, aflăm că la 27 aprilie 1927 au fost confiscate broșuri, în limbile română și maghiară, de la Susana Kadar din Uioara (Ocna Mureș, județul Târnava Mică), care a fost în Aiud distribuind broșuri populației. Ca atare ea a fost arestată. Au fost confiscate de poliție broșurile:

1. „Studentii Bibliei”, 2 exemplare.
2. „Zorile unei zile noi”, 4 exemplare.
3. „A teremites tortenete”, 2 exemplare.
4. „Bibliatonnlok”, 14 exemplare.

De asemenea și Pretura Plasei Abrud a confiscat numeroase broșuri.

În 1927 Studentii Bibliei au răspândit un manifest prin județ în care își explică poziția lor față de populație. Ei acuză combaterea cultului de către autorități și dau o explicație numelui de „Student în Biblie” care însemna „unul care învață, citește și studiază Biblia cu scopul de-a o înțelege și de-ai urma învățăturile”.⁷ Manifestul este prezentat drept un cadou care „este trimis spre al ceti, fie la sărbători sau cu o altă ocazie potrivită”. Acest manifest a fost o încercare de infiltrare a cultului în rândul populației.

La Ocna Mureș existau 33 de credincioși, muncitori de la fabrica „Solvay”, veniți din toate părțile țării (anexa IV). În 1929 la Abrud existau 20 de credincioși (anexa IV). Unii dintre aceștia au fost prizonieri în Italia de unde au adus dogmele cultului. Postul Jandarmi Almașul Mare informa Prefectura că în noaptea de 24/25 ianuarie 1929 la ora 24 a avut loc „o adunare milinistă” a „studentilor în Biblie”: Moise Gârdiță, Petru Trif și Filimon Rof din Nădăști, în casa lui Boca Paștiu din Glod. Pe lângă aceștia au mai participat zece oameni „în scop de-a face propagandă religioasă și subversivă și de-a câștiga adepty, expediind broșuri cu conținut subversiv”.⁸ În 1932 jandarmii au confiscat la Roșia Montană șapte biblii de la Ioan Ciorei din Corna care făcea „propagandă milinistă”, la care au aderat mulți locuitori.

Semnificativ este memoriul înaintat Prefecturii Județului Alba de către membrii „Societății de Biblie și Tractate Martorii lui Iehova” în 1932.⁹ În memoriu ei cer să nu mai fie „persecutați de jandarmerie” pentru că actul

⁷ *Ibidem*, f. 175.

⁸ *Ibidem*, dos. 20/1932, f. 2.

⁹ *Ibidem*, f. 32-37.

constitutiv al Societății a fost înregistrat la Tribunalul Ilfov cu nr. 7509/1932 și își expun principiile:

- mărturia credinței în Dumnezeu și Isus Hristos;
- loialitatea față de statul român;
- recunoașterea armatei și serviciului militar;
- netulburarea liniștii publice;
- susțin căsătoriei;
- condamnă comunismul;
- cer interzicerea persecuțiilor Jandarmeriei.

În acest memoriu este prezentată și o situație statistică cu numărul de credincioși din județul Alba pe anul 1932: la Săsciori 8, Sebeșel 2, Corna 7, Zlatna 7, Abrud-sat 6, Pătrânjeni 1, Valea Dosului 1, Cărpiniș 14, Bucium 22, Abrud 17, Uioara 27 (anexele III, IV și VIII).

În 1934, la Ocna-Mureș, conducătorul iehoviștilor era Iosif Marga, numărul lor aici era 19 persoane. El făcea „propagandă” prin satele din jur vânzând broșuri.¹⁰

Printr-un ordin de serviciu Poliția ordona, la 9 iulie 1932, confiscarea broșurilor iehoviste. Acestea erau scrise de J. F. Rutherford președintele organizației. Ele sunt: „Domnitorul drept”, „O veste bună”, „Despărțire oamenilor”, „Criza” și „Împărăția un loc de adăpost”. La 27 octombrie același an au fost confiscate 13 broșuri de la Ana Drăgan din Sărăcsău. Probabil au fost și titlurile enumerate mai sus.

În ianuarie 1938 printr-un ordin al guvernului este suprimată publicația „Vestitorul numelui lui Iehova”, ce apărea lunar și era editată de către „Societatea de Biblie și Tractate Martorii lui Iehova” din București. Publicația era organul de „propagandă” al cultului, a cărei funcționare a fost interzisă prin Decizia nr. 4781/1937 a Ministerului Cultelor. Poliția ia măsuri de supraveghere și control. Prin Decizia nr. 31999/1939 a Ministerului Cultelor „s-a interzis cu totul funcționarea sectei <<Martorii lui Dumnezeu Iehova>> sub orice formă religioasă, civilă sau comercială”, se cereau măsuri de confiscare, colportorii să fie deferiți justiției.

Ca urmare a acestor măsuri, la Abrud, „iehoviștii” nu desfășurau nici o activitate și nu țineau adunări. Erau 14 adepți „oameni bătrâni, majoritatea inculți, fără conducători și material de propagandă”.¹¹

În timpul războiului de rapoartele poliției reiese că Martorii lui Iehova nu au manifestat împotrivire, pe motive religioase. După 23 august

¹⁰ Arhivele Naționale ale României. Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Alba, fond *Chestura de Poliție a Municipiului Alba Iulia*, dos. 5/1935, f. 82.

¹¹ *Ibidem*, dos. 23/1941, f. 11.

1944 ei și-au rulat activitatea dar odată cu instaurarea regimului comunist ei au fost interziși.

ANEXE

Datele statistice despre numărul credincioșilor neoprotestanți au fost prelucrate după:

a) „Tablourile statistice cu sectanții din județul Alba”, întocmite de către Compania de Jandarmi și preturile din județul Alba, Arhivele Naționale. Direcția Județeană Alba, *Fond Prefectura Județului Alba. Cabinetul Prefectului*, dos. 30/1929, f. 1-49, după cum urmează:

- **anexa I:** „Situția sectanților din județul Alba” – Compania de Jandarmi Alba, 12.08.1928, f. 41.

- **anexa II:** „Tablou despre sectanții din plasa Abrud”, 20.02.1929, f. 11, „Tablou statistic despre sectanții din plasa Aiud”, 22.02.1929, f. 12 și „Statistica sectelor din plasa Vințu de Jos”, 27.02.1929, f. 15.

- **anexa III:** „Tablou despre numărul sectanților din plasa Teiuș”, 25.02.1929, f. 18, „Tablou despre sectanții din plasa Ighiu”, 05.03.1929, f. 21.

- **anexa IV:** „Tablou despre sectanții din plasa Sebeș”, 16.03.1929, f. 39, „Date statistice despre numărul sectanților din orașele județului Alba”, f. 1-3, 6, 8.

b) „Tabloul sectarilor din județul Alba în ultimii 10 ani, de la protopopii ortodocși”, întocmit de către Episcopia Ortodoxă Română a Vadului, Feleacului și Clujului, Vicariatul Alba Iulia, 02.05.1941, *Fond Chestura de Poliție a Municipiului Alba Iulia*, dos. 23/1941, f. 22-40, după cum urmează:

- **anexele V:** „Tablou despre situația numerică a sectelor din Protopopiatul Alba Iulia între 1930-1940”, 26.03.1941.

- **anexa VI:** „Tablou despre situația sectelor în parohiile Protopopiatului Sebeș aparținătoare județului Alba între 1930-1940”, 05.05.1941, f.35.

- **anexa VII:** „Protopopiatul Ortodox Român Luduș. Tabloul sectanților din parohiile de pe teritoriul județului Alba”, 14.04.1941, f. 48, „Protopopiatul Ortodox Român Lupșa. Tabloul sectanților din parohiile de pe teritoriul județului Alba”, 29.04.1941, f. 39.

- **anexa VIII:** „Tabloul sectanților din parohiile Protopopiatului Abrud în anii 1930-1940”, 01.05.1941, f. 40.

ANEXA I

Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților	Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților
		Studenti în Biblie			Studenti în Biblie
1.	Stremț	9	4.	Făraș	6
2.	Ocna Mureș	33	5.	Turdaș	1
3.	Valea Dosului	4	6.	Zlatna	2
7.	Total	55			

ANEXA II

Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților	Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților
		Studenti în Biblie			Nazarineni
1.	Corna	5	1.	Mirăslău	12
2.	Bucium	21			
3.	Abrud-sat	7			
4.	Mogoș	2			
5.	Hopârta	1			
6.	Mirăslău	2			
7.	Total	38	2.	Total	12

ANEXA III

Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților	Nr. crt.	Comuna	Numărul neoprotestanților
		Studenti în Biblie			Studenti în Biblie
1.	Stremț	2	4.	Ampoița	2
2.	Ighiu	5	5.	Zlatna	6
3.	Bucerdea Vinoasă	1	6.	Valea Dosului	1
7.	Total	17			

ANEXA IV

Nr. crt.	Orașul	Numărul neoprotestanților	
		Studenți în Biblie	Nazarineni
1.	Sebeș	-	-
2.	Alba Iulia	-	-
3.	Ocna Mureș	33	-
4.	Aiud	-	1
5.	Abrud	20	1
6.	Total	53	2

ANEXA V

Numărul penticostalilor în perioada 1930-1940												
Nr. crt.	Parohia	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1.	Ampoița	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
2.	Meteș	-	-	-	-	1	1	1	1	1	-	1
3.	Găureni	-	-	-	-	-	-	4	2	12	10	10
4.	Total	-	-	-	-	1	1	5	3	13	10	12

Numărul Martorilor lui Iehova în perioada 1930-1940												
Nr. crt.	Parohia	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1.	Acmarium	-	-	1	2	-	2	2	2	2	-	-
2.	Bucerdea Vinoasă	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
3.	Găureni	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
4.	Sărăcsău	6	6	7	9	16	8	8	8	8	16	7
5.	Total	6	6	8	11	16	10	11	12	10	16	7

ANEXA VI

Numărul Martorilor lui Iehova, penticostalilor și nazarinenilor în perioada 1931-1940												
Nr. crt.	Parohia	Cultul	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1.	Daia Română	Studenți în Biblie	1	2	-	-	-	-	-	5	3	4
2.	Pianul de Sus	nazarineni	8	3	3	3	2	3	2	2	3	3
3.	Sebeșel	Studenți în Biblie	2	7	7	7	9	9	11	11	9	10
4.	Daia Română	penticostali	-	26	27	27	27	27	18	11	19	20
5.	Sebeșel	penticostali	-	2	2	2	2	2	-	-	-	-
6.	Vințu de Jos	penticostali	-	-	-	-	-	-	5	5	3	3
7.	Total	nazarineni	8	3	3	3	2	3	2	2	3	3
		Studenți în Biblie	3	9	7	7	9	9	11	16	12	14
		penticostali	-	28	29	29	29	29	23	16	22	23

ANEXA VII

Numărul nazarinenilor în perioada 1931-1940													
Nr. crt.	Parohia	Cultul	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1.	Făraș	nazarineni	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

ANEXA VIII

Numărul Martorilor lui Iehova în perioada 1931-1940													
Nr. crt.	Parohia	Cultul	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
1.	Abrud	Studenți în Biblie	12	12	11	11	11	11	13	15	15	15	15
2.	Abrud-sat	-II-	-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
3.	Valea Dosului	mileniști	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
4.	Pătrânjani	Studenți în Biblie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
5.	Zlatna	mileniști	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2
6.	Văltori	Studenți în Biblie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
7.	Corna	-II-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	Vârtop	-II-	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
9.	Sohodol	-II-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
10.	Bucium	-II-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		mileniști	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
28.	Total	Studenți în Biblie/mileniști	26	24	23	21	21	21	23	27	25	24	24

THE NEOPROTESTANT CULTE OF THE ALBA COUNTY (1918-1948) (III)
(Abstract)

In the present study we presented the historical evolution of neoprotestant cults in Alba County between 1918 and 1948, the causes of the spread, the methods of combating proposed by the traditional churches, and religious aspects of the neoprotestant cults unrecognized in the interwar period, Nazarenes, Pentecostals and Jehowa`s Witnesses which we added appendices with their statistical situation on Alba County.

Unlike traditional churches, the neoprotestant cults in Alba County have been characterized between 1918-1948 through greater social cohesion and strong group solidarity. They imposed on their members, more than other denominations, a pattern of behavior and a system of debts, linked to religious sanctions, rewards and punishments.

Cuvinte cheie: cult, neoprotestantism, sectă, pastor, asociație religioasă

Key words: cult, neoprotestantism, sect, pastor, denomination

